

УДК 329. 342.8 (450) (045)

Светлакова М.А.
кандидат політичних наук,
асистент кафедри міжнародних відносин
та зовнішньої політики,
Маріупольський державний університет

ПРАВОВЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

У статті висвітлено сутність правового забезпечення діяльності політичних партій Італійської Республіки. Охарактеризована основна законодавча база участі партій у політичному процесі. Вибори є основним показником політичного процесу в Італії. У зв'язку з цим, розгляд виборчого процесу, його особливостей та інструментів забезпечення демократичності, є досить актуальним. Адже саме демократичні вибори можуть реалізувати право громадян на формування системи влади.

Ключові слова: виборче право, політична партія, політична система, виборча система.

В статті освітлено сутність правового забезпечення діяльності політичних партій Італійської Республіки. Охарактеризована основна законодавча база участі партій у політичному процесі. Вибори є основним показником політичного процесу в Італії. У зв'язку з цим, розгляд виборчого процесу, його особливостей та інструментів забезпечення демократичності, є досить актуальним. Адже саме демократичні вибори можуть реалізувати право громадян на формування системи влади.

Ключевые слова: избирательное право, политическая партия, политическая система, избирательная система.

The article covers the nature of legal support of activities of political parties of the Italian Republic. Described the main legal framework for the participation of parties in the political process. Elections are the main indicator of the political process in Italy. In this regard, the consideration of the electoral process, its features and tools to guarantee democracy, is very important. After all, democratic elections may implement the right of citizens on formation of system of government.

The legal basis the party system is an important component of power, but also the result of the dynamics of the political process. Significantly party system is influenced by many factors: the balance of political forces, historical traditions, and national characteristics of the population, the impact of religion and others. The nature of the party system is determined by the possibility of actual participation in the legally existing parties forming the government, and the ability to influence political parties to conduct and implement the foreign and domestic policy of the country. Party is an integral part of the party system, so important to the total number of political parties, namely the political orientation of the parties. What are directly involved in the political process.

In the early 1990s, the theme of the legal regulation of political parties, in terms of institutional reforms, was very relevant. Mainly focused on changes in the Italian Constitution, namely article 49, which dealt with political parties. The main provision, which was based on the principle of establishing a political party was that all citizens who live in Italy are free to join political parties, according to article 49 of the Italian Constitution.

Keywords: election law, political party, political system, electoral system.

Політична система Італії протягом всієї історії свого існування (початок об'єднання країни відбувся у 1861 р.) пройшла через значні перетворення та трансформації. Така певна історичність свідчить про те, що трансформація політичної системи Італії відбувалася традиційно. Період Першої Республіки в Італії здебільшого можна охарактеризувати значними політичними потрясіннями, а саме, перехід демократичної ліберальної системи до фашизму, який стався в 20-ті рр. ХХ ст. та з якого країна вийшла тільки через двадцять років. Після цього почалося будівництво нової демократичної системи, основні механізми якої були засновані на італійській Конституції 1947 р., та склалася двопартійна політична система [1]. Надалі відбувся злам усталеної традиційної двопартійності та Італія стала країною з багатопартійною системою.

Політична система Першої Республіки характеризувалася пануванням у країні трьох партій, які впродовж всього повоєнного періоду визначали курс країни – Християнсько-демократичної партії, Італійської соціалістичної та Італійської комуністичної партії як третьої сили. Ці авторитетні партії до початку 1990-х рр. не підпускали інші дрібні італійські партії до парламенту, що дало змогу твердо визначити структуру двоблокової системи Італії [4].

Збій усталеної двоблокової системи стався через черговий політичний переворот в країні, здебільшого пов'язаний зі значним корупційним скандалом. Християнсько-демократична партія швидко втратила свої, здавалось би, непохитні позиції в партійно-політичній системі країни, на відміну від комуністів, які встигли реформувати свою партію та переглянути свій політичний курс. Такий різкий занепад позицій провідних політичних сил в Італії, у першу чергу, пов'язано з масовим звинуваченням лідерів партій в корупції. Таким чином, партії-гіганти періоду Першої Республіки майже зникли з політичної ниви Італії, а згодом всі партії, які будували партійний фундамент Другої Республіки, набули нового формату. Формування нової політичної системи будувалося на виборчому законі від 1993 р., за яким парламент став підконтрольний всім політичним силам, які пройшли відсотковий бар'єр [6]. Такий стан відзначився формуванням багатопартійної системи Італії та створенням двох провідних блоків – лівоцентристського та правоцентристського.

Політична система Італії регулюється Конституцією, а також відповідними законами, ухваленими парламентом країни. Роль і місце політичних партій прописані в самій Конституції, а окрема стаття 49 визначає партії як інструмент, за допомогою якого права громадян можуть демократичним шляхом сприяти визначенню національної політики. Формально Конституція дала змогу громадянам, окрім участі в виборах, які проходили кожні п'ять років, - право впливати на державну політику шляхом створення петицій та голосування на референдумах [7].

На початку 1990-х рр. тема правового врегулювання політичних партій, в умовах інституціональних реформ, була дуже актуальною. В основному увага була зосереджена на змінах в Конституції Італії, а саме на статті 49, яка стосувалася політичних партій [3]. Стаття 49 Конституції зазначає: «Всі громадяни мають право вільно об'єднуватися в партії, для того щоб існувати в рамках демократичних процесів та визначати національну політику держави». Основним положенням, на якому базувався принцип створення політичних партій було те, що всі громадяни, які проживають на території Італії, можуть вільно об'єднуватися в політичні партії, згідно зі статтею 49 Конституції Італії [3].

Конституція Італії, яка детально визначає основні засади функціонування політичної системи країни. Конституція Італії є основним законом та гарантом всіх прав громадянина. Конституція була прийнята в 1947 р. та встановила парламентську республіку [5]. Вищезазначений закон проголосив законодавчим органом Парламент, який розділився на Сенат та Палату депутатів [5]. Відповідно до тексту Конституція поділяється на дві частини. До першої відносяться статті 1 – 54, які визначають особисті та соціальні права громадян Італії, зокрема гарантують рівність перед законом, особисту та майнову недоторканість, право на свободу пересування, зборів, створення союзів та організацій.

Друга частина Конституції включає в себе статті 55 – 139, що визначають форму державного устрою країни. У статтях 55 – 69 роз'яснюються засади організації та функціонування парламенту Італійської Республіки, статті 83 – 91, визначають діяльність голови Республіки – Президента. Окрема 49 стаття Конституції, зазначає, що «Всі громадяни мають право вільно об'єднуватися в партії, для того щоб існувати в рамках демократичних процесів та визначати національну політику держави». У свою чергу, конституційні норми фіксують широкий спектр політичних прав та свобод, а саме свободу думки та друкованих видань, виборчі права, якими наділені всі громадяни без винятку. Окреме місце посідає дозвіл на свободу об'єднань, враховуючи право й на політичні об'єднання. При цьому припускається обмеження на права перебувати в політичних партіях: суддям, кадровим військовим, агентам поліції, дипломатичним та консульським представникам, які перебувають за кордоном, ці аспекти викладені у статті 98 Конституції Італійської Республіки [3].

Зміни до Конституції можуть бути прийняті тільки за умов голосування обох палат Парламенту та повинні бути винесені для затвердження на референдум. Так, у листопаді 2005 р. проект реформи Конституції Італії, підготовлений партією «Ліга Півночі» (яка входила до правоцентристської коаліції), був погоджений парламентом Італії. Відповідно до проекту, зміни повинні були торкнутися понад 50 з 139 статей основного закону, що стало значним реформуванням цього документу з часів його прийняття в 1947 р. Зокрема, реформи припускали розширення повноважень прем'єр-міністра, а саме, надання йому права розпускати самостійно парламент, а також призначати та відправляти у відставку міністрів без схвалення цих дій президентом країни. Втім, більшість італійців поставилися досить негативно до таких змін, що підтвердилося результатами голосування, 61,7% громадян висловилися проти [8].

Згідно Конституції активне виборче право мають всі громадяни Італії незалежно від статі, які досягли повноліття. Згідно з Законом від 8 березня 1975 р. вік повноліття — 18 років. Для того, щоб брати участь у виборах в Сенат, необхідно досягти 25 років. Голосування загальне та пряме, без будь-яких цензів, як при виборах в Сенат, так і в Палату депутатів. Право голосу може бути обмежено тільки на підставі закону у випадках недієздатності і позбавлення виборчих прав в судовому порядку, а також після винесення остаточного кримінального вироку. Голосування здійснюється особисто без передачі права голосу іншій особі. Закон забороняє голосувати заочно, так само як і не передбачена можливість голосування за довіреністю або поштою [7].

Італійські громадяни, що проживають за кордоном, можуть голосувати в тих комунах, де вони проживали раніше. Голосування є рівним в тому сенсі, що кожен виборець має лише один голос. При здійсненні виборчого права кожному громадянину повинні

бути гарантовані свобода і таємність голосування. Участь у голосуванні розглядається як громадянський обов'язок, свого роду громадський обов'язок громадянина, що має своєю метою правильне функціонування демократичної держави. Депутатом може бути обраний громадянин, який досяг на день виборів 25 років. Для обрання в Сенат необхідно бути не молодше 40 років [7].

Згідно ст. 65 Конституції не можна одночасно перебувати членом Палати депутатів і Сенату. Законом встановлюються випадки необраності, а також несумісності з володінням мандату члена Парламенту. До категорії таких осіб відносяться, зокрема, члени Конституційного суду, Національної ради праці і оборони, члени обласних рад, префекти, віце-префект, представники уряду в областях, поліцейські чини, дипломати, консули, а також вищі офіцери збройних сил і магістрати. Всі ці особи в разі наміру претендувати на обрання в Парламент повинні відмовитися від відповідної посади за 180 днів до закінчення легіслатури Парламенту або протягом семи днів після видання декрету про розпуск Парламенту [4].

В даний час система виборів обох палат Парламенту регулюється Законами № 276 та 277 від 4 серпня 1993 р., а також прийнятим 1 грудня 1993 р. Законом про новий порядок проведення виборчих кампаній. Ці закони коректують колишню пропорційну виборчу систему і вводять принципи одномандатності та мажоритарності. Нова виборча система була вже двічі опробована на загальних парламентських виборах у березні 1994 р., і на дострокових виборах у квітні 1996 р. Палата депутатів налічує 630 місць, які розподіляють між областями в залежності від чисельності населення за даними останньої загального перепису. На парламентських виборах 1996 р. 475 депутатів були обрані по одномандатному мажоритарній системі, а 155 депутатів — за пропорційною. Сенат обирається на обласній основі. Кількість місць виборних сенаторів — 315. 18 областей мають не менше семи місць, а області з численним населенням направляють в Сенат: Ломбардія — 47; Кампанія — 30; Лаціо — 27; Сицилія — 26; П'ємонт і Венето — по 23; Емілія-Романья і Апулія — по 21 сенатору. Малонаселена Валі д'аоста володіє одним сенаторським місцем, а Молізе — двома. Три чверті сенаторів обираються за мажоритарній системі і одна чверть — за пропорційною.

Необхідною умовою для проведення парламентських виборів є прийняття виборчих законів, які розробляються політиками Італії та оформлюються указом Президента. Початок періоду Другої Республіки було ознаменовано прийняттям нового закону № 276 від 4 серпня 1993 р. про «Порядок виборів в Сенат Республіки» та закону № 277 про «Новий порядок виборів в Палату депутатів» [2]. З цього часу італійська змішана виборча система була побудована на поєднанні пропорційного та мажоритарного принципів.

Вищезазначений закон проіснував до 2005 р., у цьому ж році було прийнято новий виборчий закон з ініціативи тодішнього прем'єра С. Берлусконі «Про зміну порядку виборів в Палату депутатів та Сенат» № 270 від 21 грудня 2005 р. Іншу назву закон отримав на честь свого творця — «Закон Кальдеролі» [8]. Закон передбачав перехід від змішаної пропорційно-мажоритарної системи до суто пропорційної. Втім, уже у 2013 р. Конституційний суд Італії прийняв рішення про відміну ряду положень «Закону Кальдеролі», а саме було відмінено бонус більшості та неможливості преференційного голосування. Закон № 270 став головним у проведенні трьох парламентських виборів

2006, 2008 та 2013 рр. Згодом цей закон було піддано критиці та його неодноразово хотіли замінити, тому що, на думку аналітиків, саме він був причиною нестабільності політичної системи Італії. З огляду на це у цьому ж 2013 р. до Палати депутатів надійшов законопроект про прийняття нової виборчої системи.

Новий виборчий закон № 52 від 6 травня 2015 р. «Положення про вибори в Палату депутатів» у пресі набув значного розповсюдження під назвою «Італікум» [6]. Створення цього закону було обговорено в штаб-квартирі Демократичної партії в Римі, за участю М. Ренці та С. Берлусконі, у результаті чого політики домовилися щодо основних положень нового закону. Ця угода була висвітлена в пресі як «пакт Назарено». Втім, у січні 2015 р. цей пакт було розірвано з ініціативи С. Берлусконі і політик та його партія «Вперед, Італіє» стали в опозицію до законопроекту. Основні положення закону зберігали пропорційну систему виборів та полягали в наступному: виборчий список, який отримує на виборах 40% голосів, автоматично отримує «бонус більшості», а саме 340 депутатських мандатів; територія Італії поділяється на 20 виборчих округів; відсотковий бар'єр для партій встановлюється на рівні 3% в цілому по країні; італійці, які мають особисті причини проживати за кордоном не менше трьох місяців, мають право голосувати у так званому «зарубіжному окрузі» [6].

Партія є головним провідником між суспільством та державою, тому одним з ключових проявів її діяльності є виборча кампанія. Через це для виконання своїх головних функцій, саме у виборчий період, політичні партії потребують певного фінансування. Перший законопроект державного фінансування партій було представлено в Сенаті в 1958 р. Цей закон свідчив, що партії та їх кандидати не мали права використовувати багато коштів на передвиборчу кампанію, хоча, необхідність у потребах зростала з кожним роком. У зв'язку з цим дозволялося отримувати необхідні фінансові ресурси з інших джерел. Зазначимо, що досить часті фінансові пожертвування є однією з форм участі в політичному процесі, тому законодавцям було потрібно намагатися знайти рівновагу між заохоченням помірних внесків на потреби політичних партій та обмеженням занадто великих фінансових внесків [9].

Наступний закон про державне фінансування політичних партій № 195 від 2 травня 1974 р. отримав назву закон Піколі. Згідно з ним було встановлено дві різні форми внесків держави до політичних партій, один складався із щорічного фінансування, інший — з певних внесків на виборчі витрати. Окремо закон зазначав, що партія обов'язково повинна надати проект бюджету витрат до Палати депутатів [5]. Важливими законопроектами, на якому базувалась діяльність партій, стали фінансові положення. Було встановлено ліміт на виборчі витрати (закон № 515 від 1993 р.) та здійснено перегляд державного фінансування партій (закон № 2 від 1997 р. та закон № 157 від 1999 р.) [5]. Уперше державне фінансування політичних партій було уведено законом № 195 від 2 травня 1974 р., але вже у 1978 р. пройшов референдум, на якому виступили за скасування закону від 1974 р. [9]. Перші зміни в законі про фінансування відбулися у 1980 р., за яким було запропоновано підвищити державне фінансування вдвічі.

Водночас на референдумі 1993 р., який проходив на хвилі скандалу «Тангентополі», 90,3% голосів було отримано на користь скасування державного фінансування партій. Втім, уже у 1994 р. парламентом були внесені зміни до закону № 515 від 1993 р., які полягали в обов'язковому наданні політичною партією уставу на право отримання

відшкодування витрат на вибори [6]. У 1997 р. закон про «Правила врегулювання державних внесків на користь політичних партій» поновлює державне фінансування політичних партій в Італії. Однак, складне економічне становище Італії, яке було спровоковано економічною кризою 2008 р., мало вплив і на політичні інститути країни, зокрема, діяльність партій. У зв'язку з цим парламент був змушений переглянути закон про державне фінансування політичних партій, а згодом і зовсім його скасувати у 2014 р. [9].

У грудні 2013 р. Сенат висунув законопроект про відміну державного фінансування політичних партій. При цьому рахунки політичних партій були змушені проходити через зовнішній аудит, через це уряд вважав, що завдяки новій системі, платники податків зможуть обирати, чи потрібно їм фінансувати таку партію. Отже, відповідно до нової системи в італійців буде можливість віддати 0,2% щорічного прибуткового податку партії, якій вони віддають перевагу.

Загальні принципи діяльності політичних партій в Італійській Республіці зазначені в документі «Принципи правового врегулювання діяльності політичних партій», створеному Венеціанською комісією Ради Європи [2]. У цих принципах визнається надзвичайна роль, яку політичні партії відіграють у демократичному суспільстві. Розглянемо основні положення:

право приватних осіб на об'єднання та створення політичних партій повинно бути вільним від зовнішнього втручання (вступ до політичної партії повинен бути добровільним, а будь-які обмеження в цій сфері повинні бути затверджені законодавчо);

обов'язок держави захистити право приватних осіб на вільне об'єднання (державна повинна забезпечити відповідну законність, у межах якої уживатимуться всі необхідні заходи, які будуть дозволяти приватним особам на практиці вільно об'єднуватися з іншими особами та створювати політичні партії);

законність (обмеження, які будуть накладатися на право приватних осіб вільно об'єднуватися в політичні організації та вільно висловлювати свою власну думку, повинні бути затверджені Конституцією держави або іншими законодавчими документами, офіційно прийнятими парламентом);

недискримінація (державне врегулювання діяльності політичних партій не повинно утискати будь-яких громадян за ознаками раси, статі, релігії, політичних або інших переконань, національного або соціального походження);

рівне ставлення (будь-яка особа, яка прагне створити політичне об'єднання, повинна мати однакову можливість зробити це перед законом);

політичний плюралізм (створення сприятливих умов державою для політичного плюралізму);

підзвітність (політичні партії після своєї успішної реєстрації можуть отримати деякі привілеї, порівняно з іншими суспільними організаціями, які діють не офіційно).

Таким чином, виборча система є одним з важливих факторів, який впливає на становлення партійної системи. Сучасна партійна система Італії функціонує за законом, прийнятим у 2005 р., за яким виборча система країни знову почала будуватися виключно за принципом пропорційного голосування. Отже, правове врегулювання політичних партій Італії базувалося на тому, що держава повинна визнавати політичні партії, забезпечувати та заохочувати їх діяльність та підвищувати їх як головних суб'єктів політики. Це свідчить про те, що політичній партії може бути надана

правосуб'єктність за умови, якщо вони повинні погоджуватися з принципами плюралізму, дотримуватися постанов викладених у декларації прав людини, гарантувати прозорість витрат та фінансових ресурсів в організації.

Список використаних джерел:

1. Рединская Т. В. Становление и развитие партий и партийных систем в европейских странах в Новое и Новейшее время / Т. В. Рединская. — М: РИЦ «Альфа», 2007. — 164 с.
2. Положение о правовом регулировании деятельности политических партий [Электронный ресурс] / Режим доступа: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdf=CDL-AD\(2010\)024-rus](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdf=CDL-AD(2010)024-rus)
3. Contributo dello Stato al finanziamento dei partiti politici [Risorsa Elettronica] // Normattiva. Il portale della normativa vigente. — Modo di accesso: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1974;195>
4. Costituzione Italiana [Risorsa Elettronica]. — Modo di accesso: <http://costituzionerepubblicaitaliana.jimdo.com/>
5. Disciplina delle campagne elettorali per l'elezione alla Camera dei deputati e al Senato della Repubblica [Risorsa Elettronica]. — Modo di accesso: <http://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=1993-12-14&atto.codiceRedazionale=093G0598>
6. Disposizioni in materia di elezione della Camera dei deputati [Risorsa Elettronica] // Gazzetta Ufficiale. — 05.08.2015. — Modo di accesso: <http://www.gazzettaufficiale.it/eli/id/2015/05/08/15G00066/sg>
7. Il referendum costituzionale nell'esperienza repubblicana e nelle prospettive di riforma dell'art. 138 Cost. [Risorsa Elettronica]. — Modo di accesso: <http://archivio.rivistaiaic.it/materiali/anticipazioni/138cost/index.html>
8. Legge Porcellum (Calderoli) [Risorsa Elettronica]. — Modo di accesso: <http://www.porcellum.com/>
9. Norme per l'elezione del Senato della Repubblica [Risorsa Elettronica] // Normattiva. — Modo di accesso: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1993-08-04;276!vig=>
10. Una nuova Costituzione italiana [Risorsa Elettronica]. — Modo di accesso: http://2001-2006.governoberlusconi.it/istituzioni_organismi.htm

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС

ЄВРОПЕЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

1 (2) / 2016

Збірник засновано у серпні 2015р.

- ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ, ФІЛОСОФІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА
- МІЖНАРОДНЕ, КОНСТИТУЦІЙНЕ, АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО
- ЦИВІЛЬНЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ТРУДОВЕ ПРАВО
- КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ, КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС І КРИМІНАЛІСТИКА
- ТРИБУНА МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Київ 2016

УДК 340(082)
ББК 67я5
П68

ПРАВНИЧИЙ
ЧАСОПИС
ЄВРОПЕЙСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НАУКОВИЙ ЗБІРНИК

1 (2) / 2016

Засновник: Європейський університет
Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ № 21445-11245Р від 04.08.2015 р.

Друкується за рішенням Вченої Ради Європейського університету
(№ 7 від 22.11.2016 р.)

Голова редколегії, керівник проекту збірника — *І.І. Тимошенко*
Головний редактор — *М.О. Тимошенко*

Редакційна колегія:

В.Д. Басай, д.ю.н., професор
А.П. Бутенко, к.і.н., доцент
Г.П. Власова, д.ю.н., професор
Д.П. Гуріна, к.ю.н., доцент
Н.І. Клименко, д.ю.н., професор
В.М. Коваленко, д.ю.н., професор
О.Г. Колб, д.ю.н., професор
В.В. Крутов, д.ю.н., професор
В.Ф. Нестерович, д.ю.н.
Р.О. Стефанчук, д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України
М.О. Тимошенко, к.ю.н., доцент
О.А. Тимошенко, к.ю.н., доцент
А.В. Толстоухов, д.ф.н., професор. Академік НАПрН України
О.О. Хорватова, к.ю.н., доцент
П.В. Цимбал, д.ю.н., професор
О.Г. Яновська, д.ю.н., професор
Відповідальний секретар – В.В. Григор'єва, к.ю.н., доцент

УСІ ПРАВА ЗАСТЕРЕЖЕНІ

За достовірність фактичних даних, цитат, власних імен, географічних назв тощо відповідають автори публікацій. Статті англійською мовою друкуються в авторській редакції та рекомендовані рецензентами.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.
Передруки і переклади дозволяються лише за угоди автора та видавця.

Відповідальний за випуск *В.В. Григор'єва*
Комп'ютерний набір, верстка та дизайн обкладинки *Н.М. Іванченко*

Підписано до друку 22.11.2016 р. Формат 70x108/16. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 11,2. Обл.-вид. арк. 8,35. Тираж 100 прим. Зам №14

Адреса редакції: 03194, м. Київ, бульвар Кольцова, 15 В
Тел: (044) 273-40-28, <http://e-u.in.ua/legaljournal/>

Підготовлено у видавництві та надруковано на поліграфкомбінаті Європейського університету
Адреса: 03115, Київ, вул. Депутатська, 15/17. Тел.: (044) 503-33-96

ISBN 978-966301-252-0

© Правничий часопис Європейського університету, 2016

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ.ІСТОРИЯ.ФІЛОСОФІЯ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Бутенко А.П.

Микола Міхновський – адвокат, політик, громадський діяч 5

Йора Д.С.

Правова культура: сучасні виклики громадянського суспільства 27

Сальнікова Н.В.

Нормативно-правова регламентація форм управлінської діяльності
в Україні у 1920-1930 роках 34

МІЖНАРОДНЕ.КОНСТИТУЦІЙНЕ.АДМІНІСТРАТИВНЕ ТА ФІНАНСОВЕ ПРАВО

Светлакова М.А.

Правове врегулювання діяльності політичних партій італійської республіки 42

ЦИВІЛЬНЕ.ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ТРУДОВЕ ПРАВО

Григор'єва В.В.

Окрема ухвала у господарському процесі 49

Решетник Є.М.

Особливості реалізації та захисту особистого немайнового права
подружжя на вибір прізвища..... 55

Тимошенко О.А.

Особливості правового регулювання рішень та ухвал суду по справах,
розглянутих в порядку касаційного провадження 58

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО.КРИМІНОЛОГІЯ.КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС І КРИМІНАЛІСТИКА

Гуріна Д.П., Калініна І.В.

Актуальні питання слідчої та експертної профілактики у контексті сучасного
кримінального процесуального законодавства 67

Єрмоменко І.

Взаємодія слідчого та прокурора при розслідуванні
кримінальних правопорушень 72

Каланча І.

Сучасне цифрове судове провадження в кримінальному процесі України 79

Клименко Н.І.

Відомча система державних судово-експертних
установ та можливості її вдосконалення 85

Костра С.М.

Розвиток законодавства за злочини проти правосуддя
та можливі шляхи його удосконалення 90

Котець Є.А.

Встановлення обставин на початковому етапі розслідування злочинів відносно
осіб, які займають особливо відповідальне становище 95

Кравчук П.Ю., Борисова М.Є.

Удосконалення правового статусу свідка у кримінальному процесі України із запозиченням досвіду ФРН, Великобританії та США 101

Скачкова Т.Ю.

Методи математичного моделювання у судовій експертизі 107

Сташкевич Г.С.

Сучасний стан наукових досліджень щодо розслідування кримінальних правопорушень пов'язаних з дорожньо-транспортними пригодами 110

Харлов О. О.

Кримінально-правові елементи характеристики злочинів у сфері службової діяльності 117